

Rigsdagstidende.

1851. Forhandlingerne paa Folkethinget. № 443.

Anden Session.

115de Møde.

Fre dagen den 21de Marts.

(Fort.)

Man gik dernæst efter Dagsordenen over til 1ste Behandling af Forslag om Henviisning til vedkommende Ministerium af et Andragende fra Bornholm angaaende Udskiftning af Udmærksjorder (1ste Behandling Nr. 352, Spalte 5608 og ff.)

Ordføreren (Krieger): Jeg har for Øieblikket ikke videre at bemærke, end hvad der allerede foreligger i Betænkningen, hvor Udvalget tilraader at henvise Andragendet til Ministeriet.

Indenrigsministeren: Da Udvalgets Indstilling gaaer ud paa at henvise Sagen til Ministeriet, og det altsaa, hvis denne Indstilling tages til Følge, hvormod jeg fra mit Standpunkt aldeles Intet skal indvende, vil blive Ministeriets Pligt at gaae denne ikke lidet vigtige Sag igjennem med al den Omhu, som den fortjener, saa troer jeg ikke, paa Sagens nuværende Standpunkt, at burde gaae ind paa dens Realitet, der deels frembyder nogle tvivlsomme Punkter, og deels frembyder nogen Udsigt til, at der kan virkes noget i denne Retning.

Heggelund: Da min Dpfattelse af nærværende Sags Beskaffenhed er noget afvigende fra den Fremstilling, det arede Udvalg i Betænkningen har meddeelt, idet jeg formener, at baade Huusmændenes og Kjøbstædernes Lary er tilfidesat ved Udskiftningen af Udmærkerne, saa skal jeg tillade mig at yttre Følgende.

Det har fra alle Sider været anerkjendt, at der fra umindelige Tider har været tilstaaet Bornholms samtlige Indvaanere, saavel Kjøbstad som Landboere, fri og lige Ret til Afbenyttelse af de paa Den værende, Staten tilhø-

rende, Udmærksjorder, og da der for nogle Aar siden, til Bederlag for denne Brugsret og til Eiendom for Brugerne, blev affat en Strækning af flere Tusinde Tdr. Land, saa forekommer det mig at være utvivlsomt, at samtlige Brugere maatte være lige berettigede til Andeel i det affatte Areal.

Brugsretten var ikke blot eens for alle Indvaanerne, men ogsaa uden nogenformelt Indskrænkning, sga at f. Ex. Eierne af det mindste Huus kunde afbenytte Udmærken i samme eller efter Forgodtbefindende i større Udstrækning end Eierne af den største Gaard, og det er vel derfor med Rette, at der ankes over, at Hartkornseierne eller egentlig Eierne af Bøndergaardene nu ville ansee sig eneberettigede til den for Brugsretten affatte Strækning.

At Brugsretten har været lige for Alle, er ogsaa af Regjeringen udtrykkeligt anerkjendt i en Mængde Love og Collegii-Resolutioner fra de ældste Tider og til Udgivelsen af Placaten af 30 Mai 1832, hvori altid nævnes Dens Indvaanere og ikke Hartkorns-Eiere. Endogsaa i den Kongl. Resolution af 25 Mai 1842 nævnes i saa Henseende Bornholms Boere.

Den af enkelte Sogne foretagne specielle Udskiftning til hver Grundstykke især, i Forhold til Hartkornet, maa altsaa ansees for uhjemlet, hvilket ogsaa maa være Tilfældet med den forudgaaende Udskiftning til Landsognene; thi ved denne Deling bleve Kjøbstæderne, paa de 2de mindste nær, Allinge og Sandvig, aldeles forbigaaede, endskøndt de, som bemærket, havde havt samme Brugsret som de andre Sogne, og altsaa maatte lige med disse tilkomme Godtgjørelse i den affatte Jord.

At Allinge og Sandvig bleve tillagte Andeel, skal have hidrørt fra, at deres Jorder vare ansatte til gammelt Hartkorn, hvilket der-